

Tehtävä: Lukekaa teksti ja vastatkaa seuraaviin kysymyksiin:

- 1. Mitkä asiat mahdollistavat vihaa lietsovien sisältöjen olemassa olon netissä?**
- 2. Millaisia ajatuksia teillä heräsi tekstiä lukiessa? Keskustelkaa ja merkitkää muistiin pääajatuksenne.**

Vihaa ja aggressiota netissä

Miksi internetsivustoilla, niiden keskustelupalstoilla ja sosiaalisessa mediassa on paljon loukkaavaa ja aggressiivista sisältöä?

Yksi selitys on, että internet on tuonut mukanaan ennennäkemättömän laajat mahdollisuudet tavallisellekin ihmiselle levittää sisältöjä halutessaan jopa maailmanlaajuisesti. Kaiken hyvän ja kiinnostavan ohella näkyväksi tulee myös ihmisyyteen luontaisesti kuuluva viha ja aggressio. Internetissä on syntynyt kulttuuri, jossa negatiivisia tunteita ilmaistaan pidäkkeettömämmin kuin kasvokkain viestiessä.

Tämä ei kuitenkaan ole koko totuus. Internetiin on rakennettu sisään mekanismeja, jotka vahvistavat negatiivisia viestejä ja kärjistävät ihmisten välistä vuorovaikutusta. Netissä on tavallisten käyttäjien lisäksi myös lukematon määrä erilaisia toimijoita, jotka hyötymät negatiivisuudesta ja kärjistyneestä ilmapiiristä. Seuraavassa muutamia netin negatiivista viestintää selittäviä asioita.

Tieto on rahaa

Internetin useimmat sivustot on ilmaisia tavalliselle käyttäjälle. Se on mahdollista, koska liikkeessaan sivustoilla ihminen samalla tulee antaneeksi tietoa kiinnostuksistaan ja reaktioistaan. Sivustoja ylläpitävät yritykset myyvät tätä tietoa eteenpäin erilaisille tahoille, kuten tuotteita mainostaville yrityksille. Rahaa nettiyritys saa pääsääntöisesti sitä enemmän, mitä useampia klikkauksia kuluttajat tekevät sivustolla ja mitä pitempään kuluttajat viettävät aikaa mahdollisen markkinointimateriaalin parissa. Markkinointimateriaali ei välttämättä ole tunnistettava mainos vaan esimerkiksi hassun hauska nettitesti, jonka tuloksen voi jakaa kavereilleen ja valjastaa siten huomaamatta kaverinsa samaan markkinointirinkiin.

Pelottelu saa klikkaamaan

Hauskojen juttujen ohella ihminen saadaan klikkaamaan auki sisältöjä vetoamalla hänen turvallisuudentunteeseensa. Hämäävät klikkiotsikot ja linkit antavat ymmärtää, että jollet aukaise linkkiä ja varmista selustaasi, olet vaarassa tai jäät ulkopuoliseksi. Turvattomuuden tunne voidaan herättää esimerkiksi kysymällä "Teetkö treffeillä aina tämän nolon virheen?!" Synkempää vaarantunnetta ja uhkaa hyödyntävät erilaiset viha- ja salaliittosivustot. Huolestumistaipumuksemme vuoksi negatiiviset viestit tai tunteet leviävät netissä huomattavasti nopeammin ja laajemmalle kuin positiiviset.

Moderointi ei yleensä toimi

Nettikeskustelujen ja muun sisällön valvonta ja vahingollisten sisältöjen poistaminen on valtava työmaa, jota tekemään isonkin sivuston ylläpitäjä on palkannut kenties muutaman ihmisen tai ostanut moderointipalvelua joltakin alan yritykseltä. Ihmistä nopeammin tätä valvontaa tekevät toki automatisoidut, tiettyihin ilmauksiin reagoivat ohjelmat, moderointibotit.

Vahingollisten sisältöjen tunnistaminen on kuitenkin hankalaa ja poistamisen kynnyks korkeaa. Harva sivusto haluaa karkottaa käyttäjiä vaan päinvastoin houkuttaa heitä tulemaan sivustolle mahdollisimman usein ja pysymään siellä pitkään. Tämän vuoksi jotkin yritykset eivät reagoi edes sivustolle ladattavaan lainvastaiseen materiaaliin, puhumattakaan materiaalista, joka

vain on loukkaavaa tai hyvien tapojen vastaista. Ja kuten aiemmin todettiin, myös huolestuttava tai negatiivinen viestintä kerää klikkauksia ja siten myytävää tietoa.

Algoritmit ohjailevat näkemäämme

Kun haemme netistä tietoa, viihdykettä ja ostettavia tavaroita tai palveluja, näkemäämme informaatiota ohjailevat hakukoneiden ja sivustojen sisäänrakennetut komennot, suosittelualgoritmit. Ne ohjaavat silmiemme eteen niitä uutisia, huhuja, ihmisiä tai tuotteita, joista ne arvelevat meidän pitävän tai joita algoritmia hyödyntävä kaupallinen toimija haluaa meidän näkevän. Usein nämä algoritmit tuovat meille materiaalia, joka aiempien nettikommenttiemme ja reaktioidemme perusteella näyttävät aiheuttavan meissä voimakkaita tunteita. Nämä tunteet ovat merkittävä voima, joka saa meidät pysymään ja toimimaan halutulla sivustolla.

Algoritmit toki myös helpottavat luovimista rannattomassa netissä, mutta samalla ne suostuttelevat meitä kulkemaan haluamiaan polkuja. Sosiaalisen median kohdalla algoritmit ohjaavat meitä yleensä samoista asioista pitävien ihmisten pariin. On luonnollista viihtyä kaverien päivitysten parissa, mutta samalla algoritmit muodostavat someen samankaltaisten ja samanmielisten ihmisryhmien kuplia. Tällöin altistumme netin maailmassa yhä vähemmän erilaisille ajatuksille ja elämäntavoille. Sosiaalinen etäisyys erilaisten ihmisten välillä kasvaa ja ihmisryhmien välinen keskustelu vähenee. Algoritmit siis ennemminkin supistavat maailmaamme kuin avartavat sitä.

Trollit haluavat lopettaa oikean keskustelun

Nettitrollit ovat ihmisiä tai automatisoituja valeprofileja, joiden toimintatapa on sekoittaa nettikeskustelut, lietsoa epätietoisuutta ja vihaa sekä viedä hyvätkin keskustelut sivuraiteille. Trolli voi olla yksittäinen nettiin uponnut ihminen, joka saa tyydytystä siitä, että hän pystyy sotkemaan muiden käyttäjien keskustelut ja ehkä ohjaamaan ne, mihin itse haluaa. Tuo väärästynyt vallankäyttö voi olla hänen elämänsä pääsisältö.

Yksi ohje trollin vaikutuksen torjuntaan on, ettei reagoi hänen viesteihinsä eikä anna yhtään enempää tilaa hänen vaikutusyrityksilleen kuin on pakko. "Älä ruoki trollia." Joku vilpitiön keskustelija tulee tarttuneeksi trollin syöttämiin täkyihin ja siten toimineeksi hänen apunaan keskustelun sekoittamisessa. Trolliksi arveltujen blokkaminen laajemmista keskusteluryhmistä on työlästä, koska heillä on erilaisia valeprofileita ja tilejä, joiden kautta he ilmestyvät häiriköimään yhä uudestaan.

Trollausta harjoittavat myös ideologiset ryhmät, jotka ajavat kaikin keinoin omaa asiaansa ja pyrkivät tietoisesti vaientamaan toisenlaiset ajatukset sotkemalla keskustelut. Keinovalikoimaan kuuluvat muun muassa huhujen ja väärin tietojen levittäminen, tarkoituksellisten virhepäätelmien viljely, tarkertuminen merkityksettömiin yksityiskohtiin keskusteluketjuissa, toisten keskustelijoiden nolaaminen ja henkilökohtaisten ominaisuuksien pilkkaaminen, uhkailu ja vastapuolen väsyttäminen itsepintaisella, logiikasta piittaamattomalla jankkaamisella.

Trollit voivat olla myös jonkin poliittisen tai valtiollisen toimijan palveluksessa. Se on ammattimaista ja järjestelmällistä epätietoisuuden, vastakkainasettelun ja turvattomuuden levittämistä. Tällaisen trollaamisen tavoitteena on kokonaisten yhteiskuntien horjuttaminen ja heikentäminen, jolloin oma poliittinen ja taloudellinen valta vahvistuvat.

Yllä kuvatut ilmiöt voivat vaikeuttaa turvallista ja asiallista toimista internetissä, mutta kun ne tiedostaa ja joskus jopa tunnistaa, on helpompi välttää karikoita ja nauttia niistä hyvistä asioista, jotka netti tarjoaa.

